

SACY SAND (1927 – 1985)

Laulaja, rumpali, perkussionisti, saksofonisti, basisti

Rolf Rainer Sigurd Sandqvistin matka alkoi 9.6.1927 Kokkolassa. Musiikkitermein ilmaistuna hänen keikkamatkansa oli kuitenkin perin lyhyt ja päättyi hänen ollessa vasta 58 vuoden iässä. Tuon matkan aikana hän ehti kuitenkin laulaa, soittaa ja maalata kauniin ja lähtemättömän kuvan monen suomalaisen ja varsinkin Kokkolalaisen sydämiin.

Rolf oli luonnonlahjakkuus, joka kävi ilmi jo varhain. Hän oppi suhteellisen nuorena hallitsemaan useita instrumentteja ja hyödynsi taitojaan kotikaupungin eri soittoympyröissä. Hän oli myös kätevä käsistään veistellen puusta mm. pikkuautoja joilla sitten leikittiin kavereiden kanssa.

1940-luvulla hänet valtasi rytmimusiikki, joka sitten vei hänet mennessään. Yökaudet hän valvoi pahvitötteröstä tehty kuulolaite varustuksenaan radion ääressä, josta kuunteli mieleistään musiikkia. Isä olisi toivonut hänen harjoituskuvioihin ns. paremman musiikin, mutta isän toiveille ei jäänyt sijaa kun hän jo varhaisessa vaiheessa mieltä jazziin ja kuubalaisrytmeihin. Radiosta imuroidut musiikilliset vaikutteet näyttivät suunnan nuoren Rolfin elon tielle siitä hetkestä alkaen.

Näin hän itse kertoo eräässä tarinatuokiossa muusikon uran ensiaskeleista Kokkolassa:

- Hagströmin Helgen ja Sandströmin Bon kanssa harjoiteltiin Renlundin museon kellarissa. Siellä soitettiin jazzia. Kiersimme soittamassa kaikissa Kokkolan kuppiloissa. Aloitettiin Furun kuppilasta, joka oli ns. nuorisokuppila ja se oli ihan tupaten täynnä. Sovittiin vahtimestarin kanssa, että hän kiertää hatun kanssa koko yleisön ja kerää "kolehdin" meille. Maksoimme sitten siitä hänelle 10%. Seuraavaksi menimme Martta-kahvilaan ja menettely oli siellä sama. Kiersimme triona kaikki Kokkolan kuppilat, joten ehdittiin soittaa jokaisessa kaksi kertaa yhden illan aikana. Pian alkoivat pyytää meitä keikoille yksityisiin tapahtumiin ja kerhoille. Näille keikoille määräsimme heti kiinteät taksat. Olihan herroilla varaa maksaa. - Sodan jälkeen tuli Vartiolinnaan kerran pietarsaarelaisia soittajia, Sacy jatkaa. – Enqvistin Lasse soitti tenoria ja klarinettia. Brylle (Nylund) soitti pianoa, haitaria ja klarinettia ja sitten joku Peepe Gusafsson, joka soitti pianoa. Ja voitteko kuvitella, Kai Heidenberg oli rumpalina. He soittivat niin hyvin, että meidän pojat alkoivat sanomaan, että meidän pitäisi saada myös tuollaisia kappaleita ja saksofoni, mistähän näitä saisi. Enqvistikin soittaa kuin Benny Goodman. Enqvistin Lasse kuuli, kun minä soitin. Se tykkäs että svengas niin hyvin, että hän tuli kysymään, voisinko tulla soittamaan heidän kanssaan. No totta kai halusin ja olin onnellinen kun pääsin soittamaan oikeata jazzia. - Sodan jälkeen oli Vartiolinnassa melkein joka päivä tanssit. Maanantaisin ei ollut. Iso orkesteri oli ja soitimme kaikki, mistä vaan oli nuotit. Ne hommattiin Ruotsin kautta. Sieltä saatiin viimeiset iskelmät. Eki Valaste oli sellainen "band boy", joka kasasi rummut joka paikkaan missä soitettiin. Sitten hänellä oli sellainen pesti kuin "stand in" eli kun vakirumpali meni vaikka kahville, niin hän sai tuurata sen aikaa.

Näin siis Sacy kertoi alkutaipaleestaan. Tässä keskustelussa ei kuitenkaan käynyt ilmi mitään instrumenttia Hagströmin Helge soitti. Sacy soitti kuitenkin bassoa ja Sandströmin Bo haitaria.

Vuonna 1945 hän sai kutsun Lars "Encko" Enqvistin orkesteriin, joka teki kiertueen Ahvenanmaalle. Siihen asti paikallisessa Royal-yhtyeessä rumpalina toiminut Sacy oli

vasta 17-vuotias ja voidaan sanoa, että tuo kiertue avasi hänelle portit suurempiin ympyröihin. Jo seuraavana vuonna tämä, Kokkolan Mäntykankaan kasvatti, suuntasi Helsinkiin, jossa aloitti taideopinnot Ateneumissa. Elantonsa hän ansaitsi hyvänä piirtäjänä mainostoimistoissa ja esiintymällä rivimuusikkona ja solistina sen ajan kuuluisimmissa orkestereissa. Loppujen lopuksi saivat taideopinnot jäädä, kun musiikki sai otteen ja hän alkoi näyttää mainetta esiintyvänä taitelijana. Kutsuja eri soittotilaisuuksiin tuli niin radion kuin elokuvan puolelta. Vuonna 1948 sai hän pestin sekä laulajana että perkussionistina Leo Lindblomin orkesterissa. Seuraavana vuonna hän liittyi Kalevi Huuskosen Rytmiveikkoihin. Sitten seurasivat Ossi Aallon ja Lasse Turusen orkesterit 1950-luvun alkupuoliskolla.

Hiljalleen hiipivät kuubalaiset rytmit nuoren miehen suoniin yhä voimakkaammin, joka sitten johti siihen, että uusi ja suomalaisen musiikkihistorian kannalta merkittävä orkesteri perustettiin vuonna 1957. Orkesterista, josta tuli maan kuulu käytettiin nimeä Sacy Sand Orkesteri tai pelkkä Sacy Sand. Orkesterissa soitti aina alansa huippumuusikot, jotka arvostivat Sacya suuresti ja pitivät häntä oman aikansa nerona. Orkesterin perustajajäsenet olivat yhtä lukuun ottamatta Kokkolalaisia ja kuin kohtalon oikusta johtivat lapsuuskavereiden Sacyn ja Pentti Kosken tiet jälleen yhteen. Kolmas ”kotikylän” poika oli Pentti Tanninen ja onkin mielenkiintoista, että nämä kaverukset eivät nuoruusvuosinaan Kokkolassa asuessaan soittaneet yhdessä lainkaan. Orkesterin neljäs perustajajäsen oli Martti Pohjalainen.

Sacy Sandyn orkesteri todennäköisesti Teatterigrillissä 1957. Vasemmalta Martti Pohjalainen, Sacy Sand, Pentti Koski ja Pentti Tanninen.

Vakava auto-onnettomuus oli koitua koko orkesterin kohtaloksi pääsiäisenä vuonna 1961. Onnettomuuden toisena osapuolena olleen auton kuljettaja kuoli ja hänen kyydissään ollut lapsi loukkaantui vakavasti. Orkesterin autossa olleet muusikot, Pentti Koski, Juhani Okkonen, Leo Holmgren ja Sacy Sand saivat kaikki eriasteisia vammoja. Sacy sai siipeensä rajummin saadessaan kaiken auton sisätiloihin pakatun rekvisiitan, orkesterin instrumentteja myöden päällensä.

Olosuhteisiin nähden selvisi orkesteri kuitenkin hyvin, sillä keikkailu keskeytyi vain pariiksi kuukaudeksi. Sacyyn tämä onnettomuus vaikutti kuitenkin niin paljon, että se musiikin kipinä, joka hänestä aiemmin hehkui, alkoi vähitellen hiipua. Yhtenä syynä voitaneen pitää onnettomuudessa saadut vammat, jotka entisestään lisäsivät lääkityksen tarvetta. Yhtye pysyi kuitenkin koossa aina vuoteen 1969 asti. Sacyllä oli vielä joitakin satunnaisia solistivierailuja eri yhtyeiden kanssa vuoteen 1971 asti, jolloin hänen terveydentilansa alkoi vaikuttaa jaksamiseen niin paljon, että hänen oli luovutettava.

Lopetettuaan keikkailun saattoi Sacy keskittyä enempi toiselle rakkaalle harrastukselleen, maalaamiselle, jota hän harrasti vointinsa mukaan elämänsä loppuun asti. Hän avioitui toistamiseen vuonna 1974 ja muutti takaisin Kokkolaan, kotitaloonsa Mäntykankaalle. Musiikkia hän ei kuitenkaan jättänyt lopullisesti vaan osallistui eri jazz- ja jamitilaisuuksiin, joita paikkakunnalla järjestettiin mm. Ravintola Tervasoihdussa.

Sacy Sand Orkesteri oli myös paikallisten nuorten soittajien esikuva. Vieläkö on muistissa, mihin komeat röyhelöasut juontavat? – Kyllä muistan tämän asian vielä hyvinkin, Timo Brandt, Salando Quartetista kertoo. – Olimme nuorina poikina Halkokarin lavan reunalla tiiraamassa orkesteria, joka vaihtoi asunsa tunniksi tosi näyttäviin lattariasuihin. Olisiko anteeksipyyntö vieläkin aiheellinen, koska kopioimme asut suoraan heiltä. Orkesteri oli, tottakai Sacy Sand, Timo kertoo ja kun katsoo [Salandon bändikuvaa vuodelta 1960](#), täytyy myöntää, että kvartetti on todella komea ilmestys. – Lisäsimme myös isot olkihatut ja aurinkolasit sekä värivalospotit. Muistaakseni muilla ei tällaisia vielä silloin ollut. Tosin eka kerroilla hiukan ujostutti tulla tanssiyleisön eteen niin näyttävissä vermeissä, mutta suosio oli taattu ainakin tyttärien ilmeistä päätellen, hän jatkaa.

Raimo Forss, joka 1950-luvun lopulla soitti Raimo Heinosen yhtyeessä, juttelee [vuoden 1958 bändikuvassa](#) olevista esiintymisasuista näin: – Muistaakseni me ostimme nämä puvut Kosken veljeksiltä, siis Pentti ja Raimo Koskelta. Penttihän soitti Sacyn bändissä. Sieltä se idea lähti. Me soitimme nuo kuteet päällä ns. lattarituokiona ja taas vaihdettiin toisenlaisiin asuihin. Näin saatiin vaihtelua ohjelmistoon. Sacy Sand Orkesteri teki meihin suuren vaikutuksen. Kaksi ruusua oli siihen aikaan hitti ja sehän oli yksi Sacyn tulkitsema, kuten Melody d'amor (Sävel rakkauden) ja tietysti espanjaksi, El Baion, Anna jne.

Sacy Sand orkesterissa miehet vaihtuivat. Pianossa mm. vaihtelivat Olli Pariola, Pentti Tanninen, Jorma Lamppu, Martti Pohjalainen, Juhani Okkonen ja Leo Holmgren, mutta orkesterin runko, Sacy Sand ja Pentti Koski olivat koko ajan yhdessä ja muodostivat laulusession rungon. Toisin kuin on luultu ja myös julkisuudessa esitetty pitää Sacy Sandin historiassa painottaa myös vuonna 1957 perustetun orkesterin nimenä joko **Sacy Sand** tai **Sacy Sand Orkesteri**. Orkesterissa soittaneet ja orkesterin lähipiirissä olleet henkilöt eivät koskaan käyttäneet orkesterista muuta nimeä. Tämä näkyy myös orkesterin primus motorin [Pentti Kosken suunnittelemassa orkesterijulisteessa](#).

Soittohistoriansa ohella esiintyi Sacy Sand myös useilla radionauhoilla sekä muutamassa 1950-luvulla valmistuneessa kotimaisessa elokuvassa, joista varmaan kuuluisin on "Pekka ja Pätkä sammakkomiehinä" (-57). Hän esiintyi myös elokuvissa "Etelän rytmejä" (-50), "Minä soitan sinulle illalla" (-54), "Isän vanha ja uusi" (-55), "Tähtisilmä" (-55), "Viettelysten tie" (-55) sekä "Rion yö" vuodelta 1950, jonka ohjasi Ville Salminen.

Vuonna 1958 orkesteri esiintyi ravintola Adlonissa seuraavassa kokoonpanossa:
Sacy Sand – perkussiot, rummut ja laulu, Karl-Heinz Piesnack – trumpetti ja viulu,
Jorma Lamppu – piano, Pentti Koski – basso ja laulu, Martti Pohjalainen – vibrafoni,
piano ja laulu.

Sacy Sand oli siis legenda jo eläessään ja seuraavaksi annamme hänen soittajakavereilleen vuoron kertoa omasta ja Sacyn kanssa yhteisestä soittajanurasta.

Pentti Tanninen omaa myös ansiokkaan soittajauran niin koti Kokkolassa kuin myös Helsingissä asuessaan. Pennaksi häntä alettiin kutsua Sacy Sandin aikoihin kun orkesterissa oli kaksi Penttiä ja heidät piti jotenkin erottaa. Tässä hän kertoo omaa muusikon uraansa ja muistelee sekä Sacyä että Valasteen Ekiä suurella kunnioituksella.

Sacy Sand ja Pentti Koski

Sacy Sandin musiikkihistoria nivoutuu läheisesti kolmeen Kokkolalaiseen muusikkoon. Edellä Pentti Tanninen muisteli omalta osaltaan aikaa Sacyn kanssa. Kolmas tässä porukassa on Pentti Koski, jonka merkitystä koko Sacy Sand orkesterin olemassa ololle on turha kiistää. Sen verran tärkeässä roolissa hän oli tuon orkesterin olemassa olon aikana.

Hyvin läheiseltä paikalta Sacy Sand Orkesterin taivalta seuranneena ja itsekkin siihen osallistuneena Olle Koski kertoo omista ja vuonna 2009 edesmenneen veljensä Pentin näkövinkkelistä tuon legendaarisen orkesterin matkanteosta. Istahdetaan siis toviksi Ollen kyytiin.

Pentti syntyi vuonna 1930 ja oli minua 8 vuotta vanhempi. Hän kuoli syyskuussa 2009 ja oli yksi maankuulun lattaribändin perustajista toimien myös orkesterin primus motorina koko sen olemassa olon ajan. Pentti mm. sopi keikat järjestäjien kanssa. Hän myös järjesti kuljetukset ja tilitykset ym. Muut perustajajäsenet olivat Sacy Sand, Pentti Tanninen sekä Martti Pohjalainen.

Sacy Sand orkesterin perusta luotiin ehkä jo Mäntykankaalla Kokkolassa 1930-luvun lopulla pikkuautoja veistellessä. Pena ja Sacy olivat nimittäin lapsuustovereita ja Kosken pihapiirissä perustettu ystävyys kantoi loppuun asti. Asuimme melkein naapureina Mäntykankaalla. Vain yksi talo oli meidän kotitalojemme välissä. Penalla ja Sacyllä oli kuitenkin yhteiset leikit lapsuudessa Mäntykankaalla. Sacy oli kätevä käsistään. Hän teki mm. leikkiautoja ja leikkipyssyjä. Näillä sitten leikittiin Kosken pihamaalla rakentaen teitä ja muuta leikkeihin sopivaa rekvisiittaa. Kun minä sitten pöllin näitä leikkikaluja omiin leikkeihini oli Pena siitä vihainen minulle, olivathan ne hänen ja Sacyn juttuja.

Vuodet vierivät, nuoret varttuivat ja niin heidän tiensä johtivat Helsinkiin opiskelemaan. Sacy hieman vanhempana muutti Helsinkiin jo vuonna 1946 ja toiset myöhemmin 1940- ja 1950-lukujen vaihteessa. Pena ja Sacy opiskelivat Ateneumissa, josta Pena valmistui ensin piirustuksen opettajaksi ja sen jälkeen vielä sisustusarkkitehdiksi. Pena tienasi opiskelurahoja mm. Leo Lindblomin yhtyeessä. Sacyn opinnot jäivät kesken hänen liittyessä Kalevi Huuskosen Rytmii-Veikkoihin. Muistaakseni Sacy työskenteli tuohon aikaan mainospiirtäjänä keikkailun ohella.

Suuren uutisarvon saanut orkesterin ensimmäinen tv-esiintyminen ei ole varmalta pohjalta uutisoitu ja sen virallinen selvitys jääköön lukijan tulkinnan varaan. Sacy esiintyi monen orkesterin solistina. Hän oli jo tuolloin niin kuuluisa, että orkesterit ehkä käyttivät tilaisuutta hyväkseen markkinoidessaan itseään.

Varhainen televisiolähetyks. Pentti Koski, Sacy Sand, Leo Holmgren, Martti Pohjalainen.

Todellisuudessa orkesteri, joka vuonna 1955 esiintyi ensimmäisenä teekkareiden järjestämässä televisiolähetyksessä, oli Ossi Malisen helsinkiläisistä muusikoista kokoama yhtye, jossa myös Sacyn oli tarkoitus esiintyä solistina. Sacyn ja hänen orkesterinsa esiintyminen televisiossa toteutui vasta myöhemmin. Sacy Sandin levytyksistä tehdyssä kuvamateriaalissa on oheinen kuva, jossa

poseeraavat Pentti Koski, Sacy Sand, Leo Holmgren ja Martti Pohjalainen. Leon mukaan kuva on vuodelta 1960 TES TV:n kuvauksista. Tämä näin sivuhuomautuksena mutta annetaanpa Ollen jatkaa. - Kyseisellä albumilla on todennäköisesti kaikki ne 19 kappaletta, jotka Sacy on levyttänyt studiossa. Loput ovat sitten enemmän tai vähemmän live sessioissa äänitetyjä. Alkuperäisen Sacy Sand orkesterin äänitteitä ei ole olemassa lainkaan. Tällä levylläkin on vain 5 kappaletta, jotka ovat mahdollisesti Adlonissa vuonna 1958 äänitetyjä kappaleita, joissa soittavat alkuperäisorkesterista Sacy, Pena ja Masa. Yhtye ei koskaan käynyt studiossa, joten nämäkin kappaleet ovat mitä todennäköisimmin Penan Tandberg-nauhurilla äänitetyjä. Penan nauhurissa oli sellainen vika, että se brummas. Tuo "murina" on monin paikoin kuultavissa näissä äänitteissä ja on vaatinut kovan työn ääniteknikoilta, että kappaleet on saatu edes välttävän laatuiseksi tälle kokoelmalevyille. Näitä äänitteitä kuunnellessa herää myös epäily, että vuonna 1958 ravintola Adlonista lähetetty radio-ohjelma olisi sekin Pentin Tandbergin tuotoksia ja ne on sitten annettu Yleisradion käyttöön. Äänenlaatu tuolla radionauhalla on sitä luokkaa ja tuo tuttu "murina" on myös siinä kuultavissa. Niin moni asia jää arvailujen varaan ja olisivat aivan varmasti selvinneet, kun olisimme ajoissa kysyneet Penalta itseltään.

Siihen aikaan, kun Sacy ja Pena olivat kasaamassa yhteistä orkesteria, viihtyi Sacy Kalastajatorpalla kuuntelemassa erästä lattaribändiä. Bändi asui siellä koko kuukauden, koska pestit olivat yleensä sen mittaisia. Sacy vietti paljon aikaa näiden soittajien kanssa heidän kämpillään ja he suostuivat siihen, että Sacy sai äänittää heidän repertuaaria illan mittaan ja sen lisäksi hän sai nuotteja näiltä soittajilta. Sacyn hienoimmat kappaleet ovat juuri tältä bändiltä peräisin. Samankaltaista musiikkia esitti mm. Don Marino Barreto Jr., jonka äänitteitä on helppoin löytää esimerkiksi Youtubesta. Voi olla mahdollista että Sacy otti myös tämän artistin esityksiä omaan ohjelmistoon.

Orkesteri joutui vakavaan liikenneonnettomuuteen keväällä 1961. Kaikki saivat eriasteisia vammoja mutta keikkailu ei keskeytynyt kuin parin kuukauden ajaksi. Sacyn keikkailu alkoi kuitenkin hiipua mitä pidemmälle 60-lukua edettiin ja näin aloin tuurata häntä keikoilla. Orkesteri jatkoi keikkailua vielä vuoteen 1969 asti, jolloin Sacy joutui Meilahden sairaalaan. Tämän sairaalareissun jälkeen hän taisi lopettaa keikkailun ja muutti 1970-luvun alkupuolella takaisin synnyinsijoihinsa Kokkolaan.

Sacy oli sosiaalinen kaveri ja herrasmies, kohteli kaikkia ystävällisesti ja tuli kaikkien kanssa juttuun. Muusikkoystävät arvostivat häntä suuresti myös hänen ammattitaitonsa vuoksi. Sacy oli kiltti mutta samalla myös hieman saamaton ainakin mitä tulee yhteisten asioiden hoitamisessa ja tarvitsi siksi jonkun hoitamaan arkisempia, mutta orkesterin kannalta välttämättömiä asioita. Veljeni Pentti oli sellainen Sacy Sand orkesterissa.

Soittajakaverukset tapasivat viimeisinä elinvuosinaan harvoin. Niinpä käydessäni tapaamassa Sacyä Kokkolassa juuri ennen hänen poismenoa vuonna 1985 innostui Sacy nauhoittamaan kasetille tervehdyksensä Penalle. Tuossa tervehdyksessä Sacy kertoo mm., että on ruvennut maalaamaan kovasti sekä aikovansa duunaa näyttelyyn. Hän kertoo myös viimeisestä, hiljattain tehdystä sairaalareissusta, kun oli mennyt tajuttomaksi kauppareissulla ja todetusta sokeritaudista. Lisäksi Sacy pyytää Penalta kuvia ja äänitteitä vaikka nauhoittamalla tälle samaiselle kasetille, jonka lähettää Ollen mukana. Kuvia hänellä ei ole noilta ajoilta kuin yksi. – Olisi niin mukava katsella kuvia ja muistella entisiä aikoja. Kertoo myös lopettaneensa dokaamisen. – Mitä sitä pilaamaan elämää alkoholilla, hän päättää terveisensä. Tämä äänite on todennäköisesti viimeisin mitä alkuperäinen Sacy Sand Orkesteri on tuottanut.

Kuten on käynyt ilmi, esiintyi Sacy Sand orkesteri useassa eri kokoonpanossa, mutta Sacy ja Pentti Koski olivat aina mukana koko orkesterin elinkaaren ajan. Seuraavaksi lähdemme yhden orkesterin mukana esiintyneen soittajan matkaan.

Juhani Okkonen muistelee aikoja Sacy Sandin bändissä

Olin juuri päässyt sotaväestä vuoden 1960 keväällä ja laitoimme sellaisen kapakkabändin pystyyn, jossa minun lisäksi soittivat teatteriohjaaja Kurt Nuotio saksofonia ja klarinettia, ”Nakki” Vatanen bassoa ja Pasi Piiparinen soitti rumpuja. Olimme Nakin ja Pasin kanssa Joensuun poikia. Olin siihen mennessä tehnyt radiolle jo aika paljon nauhoja, olin sen homman aloittanut jo vuonna 1957.

Ollessamme keikalla Kuopiossa Puijon Sarvessa, sain viestin Kosken Penalta, että soita. Niin soitin hänelle heti ensimmäisen tilaisuuden tullen ja Pena esitti, että jos tulisin Sacyn bändiin. Muistan Sacy Sandin bändin jo siltä ajalta kun asuin vielä Joensuussa ja he olivat keikalla Joensuun kaupungintalon teatteriravintolan terassilla. Silloin haaveilin, että ”jukoliste” kun pääsisin tuohon bändiin, kun myös itse olin hurahtanut lattarimusiikkiin. No – nyt se haave toteutui.

Kun Helsinkiin lähdön aika tuli, olimme oman bändin kanssa ennättäneet jo Kajaaniin. Tilalleni tuli Esa Katajavuori kun läksin. Liityin Sacyn bändiin tammikuun 25. päivänä ja soitin siinä vuoden 1965 marraskuun puoleen väliin asti, jolloin muutimme perheeni kanssa Joensuuhun. Vaimoni aloitti silloin opinnot sairaanhoito-opistossa. Tulin bändiin Pohjalaisen Masan tilalle kun hän pisti oman bändin pystyyn. Keikkoja oli keskimäärin 2-3 keikkaa viikossa. Toimeen tultiin, kun vaimo kävi päivätöissä. Sacyn bändin ohessa tein muutakin keikkaa mm. studiokeikkoja ja radionauhoja, joita tein kaksi nauhaa kuukaudessa.

En ehtinyt kuulua Sacy Sand orkesteriin kuin pari kuukautta kun sattui se kolari. Ikävä tapahtuma josta onneksemme selvittiin hengissä. Vastapuolesta ei voi sanoa samaa mikä on todella surullista. Kolarin jälkeen olin Rolf Kronqvistin ja Helena Siltalan orkesterissa pari kuukautta pää paketissa, kun muut olivat vielä sairaalassa.

Kolari sattui 2. huhtikuuta 1960 sunnuntai-iltana kun olimme menossa keikalle Lopelle. Sacyn uraan liittyen on ihmisillä ollut usein puheena se, että Sacy Sandin ura päättyi siihen. Tämä ei pidä paikkansa sillä olin itse vasta ollut kaksi kuukautta orkesterissa ja jatkoimme keikkailua parin kuukauden kuluttua onnettomuudesta samalla porukalla. Tarkalleen kesäkuun 3. päivänä oli ensimmäinen keikka onnettomuuden jälkeen Riihimäen Riutassa.

Pari vuotta myöhemmin oli orkesterin kokoonpano Sacy – rummut, perkussiot ja laulu, Pentti Koski – basso ja laulu, Pentti Tanninen – piano ja puhaltimet sekä minä vibrafonissa. Ollessamme juhlakeikalla Asean 25-vuotisjuhlassa Ruotsalaisessa teatteriravintolassa Royalissa saimme kuulla, että John F. Kennedy oli ammuttu, mutta asiasta ei tiedotettu niin kauan kuin juhlaruokailu kesti. Soittelimme kevyttä taustamusiikkia ruokailun ajan ja kun se oli ohitse, menimme tauolle, jolloin kuulimme tuosta ampumisesta paikan vahtimestarilta. Samassa tulee Asean hallituksen puheenjohtaja Söderhjelm, jolle paikan henkilökunta avusti päällystakin päälle ja niin hän lähti. Hän oli sen aikaisessa Suomen hallituksessa oikeusministerinä ja sai kutsun hallituksen ylimääräiseen

kriisikokoukseen. Kun keskiyön aikoihin lähdimme keikalta, kävimme parin korttelin päässä sijainneesta Hesarin lehtitalosta hakemassa uunituoreet lehdet, jossa tuosta ampumistapauksesta uutisoitiin.

Sacy Sand Orkesteri oli kuuluisa, ei yksistään kansan parissa vaan myös ammattimuusikoiden parissa. Joensuuhun tultuani olin teatterin kapellimestarina ja soitin Bomballa, kun Paroni Paakkunainen teki siellä kesäteatteriin musiikin. Paroni on myös lattarimiehiä ja kertoi, että he, siis nämä tunnetut suomalaiset muusikot, tulivat satojen kilometrien matkoja bussilla Sacy Sandin keikoille kuuntelemaan oikeata lattarimusiikkia. Juuri tämän vuoksi voin olla ylpeä siitä että olen saanut aitiopaikalla olla näkemässä ja kokemassa sitä, kun suomalaisen kevyen musiikin historiaa täydennetään aivan uudella materiaalilla.

Käydessäni usein Kokkolassa äänityksissä mm. silloin, kun teimme Unto Jutilan levyä, kävin niillä reissuillani myös Sacyä tervehtimässä. Sacystä on minulle jäänyt hieno muisto. Täytyy sanoa että hän oli loppuun asti muusikko, loistava ihminen ja upea kaveri.

Sacy Sand – Laulaja, Muusikko, Taiteilija

Jakobstads Tidning julkaisi yhden soittajatoverin, Brylle Nylundin Sacylle omistetun muistokirjoituksen 22.11.1985, joka todennäköisesti löytyy kymmenien asianharrastajien kotiarkistoista. Seuraavassa on vapaa käänös tuosta artikkelista.

”Joitakin viikkoja sitten kuulin radiosta vanhan evergreenin, Perfidia. Ohjelman juontaja lähetti terveiset tämän laulun solistille, Sacy Sandille, ja mietti ääneen, että kuinka siellä Kokkolan Mäntykankaalla oikein jaksellaan. Sitä mietin itsekkin ja niin soitin heti Sacylle tiedustellakseni oliko myös hän mahdollisesti kuullut tuon kyseisen esityksen. Puheluuni ei vastattu. Seuraavana päivänä yritin uudelleen, mutta lopputulos oli sama. On tainnut joutua sairaalaan jälleen, ajattelin hyvin tietoisena Sacyn epävakaasta terveydentilasta. Jospa odotan ja yritän uudelleen viikon kuluttua.

Sacy oli kuin olikin joutunut sairaalaan, joka oli yksi niistä monista sairaalareissuista hänen kohdallaan. Tämä oli kuitenkin se viimeinen. 15.11.85 hän nukkui pois, Sacy ystäväni yli 40 vuoden takaa. Hän oli syntynyt 9.6.1927.

Sacy Sand eli Rainer Sandqvist kuten hänen porvarillinen nimensä kuului, oli viimeisen päälle taiteilija. Hän oli laulaja, muusikko, piirtäjä, taidemaalari ja kaikki mihin hän ryhtyi, herätti mielenkiintoa. Muistan hyvin sen kerran, kun kokkolalainen Sacy Sand esittäytyi Pietarsaareissa. Vanhassa satamassa oli jokin orkesteritapahtuma ja aivan yllättäen kuului tanssipaviljongin suunnalta sellainen rumpukomppi, jota ei aikaisemmin kaupungissa ollut kuultu. Tuon illan jälkeen kaikille, jotka pitivät amerikkalaisesta jivestä, kävi selväksi kuka Sacy on.

Tuona kesänä, alkoi yhteistyömme Sacyn kanssa. Saman orkesterin jäsenenä matkustimme Ahvenanmaalle. Siellä kiersimme ja vierailimme jokaisella saarella, jolla oli jonkunlainen tanssipaiikka. Lisäksi soitimme Seurahuoneella ja Miramar ravintolassa. Näin vietimme koko sen kesän 1945. Sacy oli 17. Hän lauloi, soitti ja piirsi nokkelia julisteita omiin tapahtumiimme. Se oli unohtumatonta aikaa, jonka vietimme Maarianhaminassa ja Ahvenanmaan saaristossa.

Syksyllä 1945 tiemme erkani joksikin aikaa yhden mantereella tehdyn kiertueen jälkeen. Rainer Sandqvist muutti hiljalleen pääkaupunkiin, kuten minäkin. Koska kuitenkin olin työllistetty muissa bisneksissä, en alkuun ollut tekemisissä minkäänlaisissa musiikkitouhuissa, vaan tyydyin satunnaissoittoihin ja musiikin sovittamiseen. Mutta Sacyllä svengasi. Hän lauloi ja soitti sen ajan parhaissa tanssi- ja jazzyhtyeissä. Onni Gideon, Ossi Runne, Ronnie Kranck, Jorma Veneskoski ja Ossi Aalto mm. olivat hänen työnantajiaan. Hän esiintyi radiossa, televisiossa ja levyillä sekä edusti Suomea yhteispohjoismaisissa musiikkiohjelmassa. Rainerista oli tullut Sacy Sand.

Sacy oli jazzmuusikko ja täysin riippumaton sen ajan mauttomasta, mollivoittoisesta populaarimusiikista, joka edelleen on useimmille musiikillisesti lahjakkaille henkilöille suoranainen piina. Ehkäpä juuri siitä syystä oli hän erityisen arvostettu juuri muusikkopiireissä. Kun hän sitten panosti latinalaisamerikkalaisiin rytmeihin, tuli Sacy Sandin nimi tunnetuksi kautta maan ja hänen orkesterinsa oli vetonaula kaikilla valtakunnan tanssipaikoilla.

Orkesteri oli edelläkävijä monella tavalla. Ensinnäkin esiintymisasut ja valoefektit olivat jo tuolloin sellaisia asioita joihin nykyiset yhtyeet panostavat. Sacy esitti vain aitoa eteläamerikkalaista musiikkia ja hänestä itsestään tuli latinalaisamerikkalaisten rytmisoittimien asiantuntija. Moni muusikko olikin sitä mieltä, että Sacyn orkesteri soitti lattareita paremmin kuin eteläamerikkalaiset itse. Sacy Sandistä tuli valtavan suosittu ja orkesteri, jonka hallinnollisen johdon hän oli alkaneen sairastelun vuoksi luovuttanut basistilleen Pentti Koskelle, keikkaili ahkerasti.

Sitten sattui tuo kohtalokas onnettomuus, eräänä yönä 1960, jossa orkesterin auto joutui valtavaan nokkakolariin. Vastaantulevan auton kuljettaja kuoli ja orkesteria kuljettaneen auton matkustajat loukkaantuivat kaikki vakavasti. Tämä tapahtuma sai valtavasti palstatilaa valtakunnan lehdissä, osittain siksi, että Sacy oli kuuluisuus, mutta myös siksi että ohiajavat autoilijat kieltäytyivät auttamasta vertavuotavia ja loukkaantuneita ihmisiä, jotka lojuivat pitkin tietä. Tällainen välinpitämättömyys herätti keskustelua.

Sacy Sandin aika keikkamuusikkona oli ohi. Pikkuhiljaa hän kuitenkin kuntoutui ja saattoi hoitaa vähemmän rasittavia toimia. Niin pääsimme jälleen loistamaan ja yhdessä soitimme ravintoloissa aina siihen asti kunnes yhtyeeni hajosi vuoden 1969 lopulla.

Sacy lauloi yhtä hyvin kuin aina ennenkin. Tunteelliset ja tarinanomaiset värssyt huvittivat Sacyä ja näitähän esiintyi siihen aikaan varsinkin käännöskappaleissa. Sacy ei malttanut olla muuntelematta esittämiään tekstejä. Tällä tavalla hän käsitteli mm. erään hyvin suosituksen musikaalikappaleen tekstiä:

*They say that falling in love
is wonderful
it's wonderful
so they say*

Näin olimme kuulleet tuon laulun illasta toiseen moitteettomalla amerikkalaisella aksentilla, kunnes yllättäen Sacyn ääni kuului kaiuttimista aidolla Kokkolan murteella:

*Ti säjr tå an ramblar o'kull
ä' an dunderfull
så dunderfull
pa di säj*

Eli vapasti suomennettuna tuo teksti kuulostaisi tältä:

*Sanovat et' kaatuessaan
se on päissään
niin päissään
näin sanotaan*

Eipä tuosta kukaan voinut sanoa muuta kuin, että se oli sekä looginen että humoristinen versio tuosta Irving Berlinin kappaleesta.

Muusikoiden parissa hän oli edelleen legenda. Aikanaan orkesterissani häntä kutsuttiin ohjaajaksi tai neuvonantajaksi niillä paikkakunnilla, joilla esiinnyimme. Myöhemmin hänen kotinsa Kokkolan Mäntykankaalla muodostui kohtauspaikaksi, jossa nuoret muusikon alut kävivät häntä tapaamassa ja kysymässä hyviä neuvoja. Sacy kutsuttiin konsertteihin ja jameihin, joihin hän sitten osallistui mielellään siinä määrin kuin voimat antoivat myöden. Ansaitun ja tarpeellisen taiteilijaeläkkeen muodossa myönnetty tunnustus teki sairauden siedettävämmäksi hänen viimeisinä elinvuosinaan. Hän oli optimisti vaikka päätyikin petipotilaaksi. Vähän ennen kuolemaansa hän vielä suunnitteli aloittavansa uudelleen maalauksen, alue, jota en niin hyvin tunne hänen elämässään. Tiedän, että jotkut hänen tauluistaan ovat edustaneet Suomea näyttelyissä ulkomailla ja olen iloinen omistaessani pari hänen maalaamaa akvarellia.

Nyt hän on poissa – Sacy Sand, taidemaalari, jazzin ja eteläamerikkalaisen rytmimusiikin suomalainen grand old man.”